

Decyzja

Prezydium KK

nr 69/17

ws. przedstawionego w trybie prekonsultacji przez Ministerstwo Edukacji Narodowej
projektu podstawy programowej dla szkół ponadpodstawowych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” dostrzega szereg pozytywnych zmian w przygotowywanym projekcie zmian podstaw programowych w szkołach ponadpodstawowych dla przedmiotów: wiedza o społeczeństwie oraz podstawy przedsiębiorczości.

Pomimo pozytywnej opinii, pragniemy wnieść uwagi szczegółowe do projektu. Prezydium NSZZ „Solidarność” postuluje uzupełnienie podstawy o treści, które będą sprzyjały budowaniu świadomości pracowniczej młodych ludzi oraz będą przyczyniały się do wzmocnienia kapitału społecznego, tak bardzo potrzebnego do prowadzenia dialogu społecznego, który sprzyja rozwojowi gospodarczemu. Dotyczą one:

1) Wiedza o społeczeństwie – zakres podstawowy:

- a. w bloku II, w którym mowa o społeczeństwie obywatelskim, punkt 1) obejmuje treści związane z rodzajami i przykładami organizacji pozarządowych. Proponujemy w tym miejscu uwzględnienie także związków zawodowych, jako organizacji o szczególnej roli;
- b. w bloku IV, w którym mowa o prawach człowieka i ich ochronie, zwracamy uwagę na konieczność uzupełnienia bloku o standardy pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy, które wywodzą się z praw człowieka;
- c. w bloku V, w którym mowa o prawie w Rzeczypospolitej Polskiej, przybliżyć uczniom poszczególne gałęzie prawa, w tym prawo cywilne, prawo rodzinne, prawo administracyjne i prawo karne. W naszej ocenie należy uzupełnić ten blok o prawo pracy, dotyczące większości osób, które wchodzi w dorosłe życie. Można tego dokonać poprzez ograniczenie liczby godzin poświęconych prawu karnemu, które jest stosowane w sytuacjach wyjątkowych;
- d. proponujemy, by przenieść punkt dotyczący działań państwa w sferze polityki prorodzinnej, który został ujęty w bloku IX zakresu rozszerzonego, w którym mowa o sprawowaniu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej, do zakresu

podstawowego przedmiotu. W naszej ocenie, biorąc pod uwagę sytuację demograficzną i znaczenie polityk na rzecz odwrócenia negatywnych trendów demograficznych w Polsce, to zagadnienie zasługuje na to, by było przedmiotem debaty nie tylko uczniów objętych zakresem rozszerzonym, ale również zakresem podstawowym. Podobnie należy potraktować kolejny punkt, który dotyczy problematyki „starzenia się społeczeństwa” i przedstawiania głównych założeń polityki państwa wobec osób starszych oraz wyjaśniania zasady solidaryzmu społecznego w ubezpieczeniach społecznych. W naszej ocenie ten punkt można połączyć z dyskusją na temat roli Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i funkcjonowania systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, a także rozróżniania ubezpieczeń emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego, który znajduje się w bloku VI zakresu podstawowego - Wybrane problemy społeczne w Rzeczypospolitej Polskiej;

- e. w bloku XI zakresu rozszerzonego, w którym mowa o systemie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej, pojawiają się odniesienia do tematyki prawa pracy. W naszej ocenie te treści powinny zostać przeniesione do treści podstawowych przedmiotu WOS (patrz uwaga zamieszczona w punkcie c);
- f. we fragmencie dotyczącym warunków i sposobu realizacji przedmiotu pojawia się zalecenie by organizowane były lekcje we współpracy z urzędami administracji rządowej i samorządowej oraz – za zgodą rady pedagogicznej i rodziców – z organizacjami pozarządowymi. Proponujemy dodanie związków zawodowych, jako organizacje o szczególnej roli i charakterze.

2) Wiedza o społeczeństwie – zakres rozszerzony:

- a. w bloku VI, w którym mowa o społeczeństwie obywatelskim i kulturze politycznej, punkt 3) wskazuje na to, że uczeń „charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Polsce; przedstawia specyfikę think-tanków”. Proponujemy uzupełnienie tego punktu o charakterystykę działalności związków zawodowych. Naszym zdaniem, na uzupełnienie o związki zawodowe zasługuje również punkt 4), gdzie mowa o porównaniu statusu prawnego stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce;

- b. w bloku XII, w którym mowa o prawach człowieka i ich ochronie międzynarodowej, podobnie jak w zakresie podstawowym przedmiotu (patrz uwaga 1b), brakuje odniesień do międzynarodowych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy. W zakresie rozszerzonym ta tematyka powinna być objęta szerzej i bardziej szczegółowo, np. poprzez analizę fundamentalnych konwencji MOP, nr 138, 105, 111, 182, 29, 87 oraz 98;

3) Wiedza o społeczeństwie – szkoła branżowa I i II stopnia

Prezydium KK wnosi uwagi podobne jak w przypadku zakresu podstawowego tego przedmiotu. Zagadnienia prawa pracy powinny być przedmiotem nauczania w szkole branżowej. Droga absolwentów tych szkół na rynek pracy wydaje się najkrótsza, dlatego należy wyposażyć ich w wiedzę praktyczną na temat prawa pracy oraz funkcjonowania rynku pracy i instytucji rynku pracy, w tym związków zawodowych.

4) Podstawy przedsiębiorczości – po szkole podstawowej:

- a. w bloku III, w którym mowa o rynku pracy, bardzo szeroko odniesiono się do funkcjonowania rynku pracy, niektórych norm prawa pracy oraz działania związków zawodowych. Należy zapewnić spójność z przedmiotem WOS w tym zakresie. Brakuje w tym obszarze odniesienia do działalności Państwowej Inspekcji Pracy, która stoi na straży praw pracowniczych i chroni uczciwą konkurencję przed pracodawcami, którzy omijając prawo pracy poszukują przewagi konkurencyjnej. Należałoby zaznajomić uczniów z trybem składania skarg do PIP;
- b. w bloku IV, w którym mowa o przedsiębiorstwie, pojawiają się wątki dotyczące zarządzania ludźmi, stosowania pracy zespołowej, zachowań etycznych i nieetycznych w biznesie, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, prowadzenia negocjacji oraz manipulacji w negocjacjach i ich negatywnych skutków. W naszej ocenie zdecydowanie warto wprowadzić w tym obszarze tematykę dialogu społecznego w przedsiębiorstwie i na innych poziomach (Rada Dialogu Społecznego i Wojewódzkie Rady Dialogu Społecznego, rady pracownicze). Należałoby wskazać korzyści, które z tego wynikają i rolę podmiotów, które biorą w nim udział. By lekcje były pełne, należałoby odnieść się do działalności związków zawodowych oraz organizacji pracodawców;

- c. widzimy także potrzebę uzupełnienia treści nauczania o tematykę pozasądowych metod rozwiązywania sporów z zakresu prawa pracy. Sprzyjałoby to budowaniu odpowiednich relacji pomiędzy pracodawcą a pracownikiem oraz sprzyjało rozwijaniu dialogu społecznego. Jest to szczególnie istotne biorąc pod uwagę tempo rozpatrywania spraw z zakresu prawa pracy w Polsce;
- d. gdy mowa o warunkach i sposobach realizacji przedmiotu, należałoby wskazać na możliwość organizacji spotkań z przedstawicielami związków zawodowych i organizacji pracodawców, którzy biorą udział w dialogu społecznym. Jednocześnie, mogliby oni podzielić się wiedzą w zakresie funkcjonowania tych organizacji.

5) Podstawy przedsiębiorczości w szkole branżowej i policealnej

- a. Uwagi jak wyżej.

6) Inne uwagi:

- a. należałoby uzupełnić podstawę programową o treści związane z wartościami, które związane są z pracą oraz określaniem celów społecznych i ekonomicznych pracy;
- b. brakuje także odniesienia do podstawowych zasad bezpiecznej pracy za granicą. W naszej ocenie uczeń powinien dowiedzieć się o zjawisku handlu ludźmi oraz jak się przed nim ustrzec. Jako uzupełnienie, powinny zostać omówione elementarne zasady dotyczące kontaktów i ewentualnego wsparcia przez polskie konsulaty zagranicą itp.

Gdańsk, 23 maja 2017 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Z-ca PRZEWODNICZĄCEGO
KK NSZZ „Solidarność”

Bogdan Biś